

# Učiteljski Tovariš

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vsi na krov! — Pred volitvami. — Pred volitvami v državni zbor. — Slovenska šolska Matica v Ljubljani. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

## Vsi na krov!

III.

„Was heisst politische Bildung eines Volkes? Dass der gemeine Mann Kannegiessern kann? Dass Schuster, Schneider und Handschuhmacher dem gewiegten Staatsmann das Exercitium corrigieren? In meinen Augen heisst politische Bildung nichts anders als das richtige Verständnis der eigenen Interessen.“

R. v. Ihering: Zweck im Recht, Band I.

Ni ga skoraj več stanu v naši širni Avstriji, ki bi se bil za časa obstanka ustave tako malo posluževal ustavnih pravic kakor učiteljski stan. Temu sicer nismo krivi toliko učitelji sami, ampak bolj tista gospodujoča stranka, kateri smo tlačanili učitelji na milost in nemilost skoraj do današnjih dni. Klerikalna stranka je imela do novega državnega šolskega zakona vso moč in ves vpliv nad učiteljstvom in šolo. Ta moč in ta vpliv sta se pa vsled silnega pritiska na naš stan in na posameznike našega stanu tako zajedla in zaživela v nas, da nam še danes tičita v našo največjo nesrečo v mozgu in kosteh. Res je sicer, da je večina učiteljstva se že otesla tega klerikalnega vpliva, a vendar jih je še mnogo med nami, ki so še vedno mnenja, da učitelj ne sme biti enakopraven z drugimi stanovi. Primanjkuje nam torej še zelo stanovske samozavesti in prav to pomanjkanje stanovske samozavesti daje klerikalcem pogum, da skušajo nezavedno učiteljstvo z ustavnovljanjem raznih „Slomškovih zvez“ in „Slovenskih učiteljev“ potisniti zopet nazaj v tisto mežnarsko dobo, ko sta šola in učitelj slepo stregla klerikalnim sebičnim namenom. Bog ne daj, da bi ljudski učitelj za časa klerikalnega gospodstva nad šolo in učiteljstvom drugače mislil, delal in volil, kakor so želeli naši gospodujoči trinogi. Kar je mislil in želel v tisti nesrečni dobi znani Zavašnik, tako je moral misliti in delati tudi ljudski učitelj. Tako, kakor Zavašnik, dela dandanes učitelježerc Lueger z dunajskim učiteljstvom in tako bi delali tudi naši klerikalci z nami, če bi dobili moč in vpliv nad učiteljstvom v roke. In gorje mu je bilo v konkordadskih časih, kdor je imel lastne misli. Ta učiteljska sužnost je kriva največ, da se učitelji še dandanes le preradi ogiblujemo delovanja v prid našemu stanu in v prid nam samim. Tisti zastareli predsodki, ki so torej največ krivi, da še marsikdo dandanes misli, da bo zanj in naš stan najbolje, če se za časa volitev ogiblujemo

volilnega gibanja in zdržimo tudi volitev samih. Sebični nameni, katere imajo mednarodni klerikalci, so odprli dandanes oči že skoraj vsem stanovom. Žalostno bi bilo, če bi naš stan ostal med zadnjimi, ki bi ne izprevidel še za časa, kam vodijo klerikalne težnje. Dolgo časa smo tlačanili kakor črna živina, a poleg ogromnega dela smo pa stradali mi in naše družine, gospodujoči klerikalci so se pa v svoji nedelavnosti redili in polnili žepe. Vsled politiške nezrelosti našega stanu se do zadnjega časa nismo prav nič brigali za lastne interese. Temu mora biti konec, zakaj lakote, revščine in suženjstva smo siti do grla. Zadnji čas je, da se na vsej črti otresemo klerikalne pesti, ki nas davi in tišči za tilnik. Kako naj pa storimo to, bo vprašal marsikdo. Učitelji res do zadnjega časa nismo razumeli, po kateri poti bi se najprej okoristili in prišli do svojih pravic. Poleg vestnega izpolnjevanja svojih dolžnosti so edina pot za to volitve v deželni in državni zbor. Zato kličemo zopet: Le vsi na krov za časa državno-zborskih volitev in zastavimo vse svoje sile za napredne može, od katerih smo prepričani, da bodo zastopali naše interese in interese nove šole. Kdor bi držal za časa volilnega gibanja in volitev samih križem roke, je grobokop lastnega stanu, samega sebe in svoje stradajoče družine!

Da se učiteljstvo sme brez strahu posluževati svojih državljskih pravic, smo dokazali v zadnji in predzadnji številki in če hočemo priti kedaj do svojih pravic, se moramo potezati za nje. Od izida volitev je odvisna vsa naša in našega stanu bodočnost.

Pa tudi visoki vladi je ležeče na tem, da se učiteljstvo poslužuje svoje volilne pravice. To nam dokazuje ukaz, ki je izšel za časa zadnjih državnozbornih volitev l. 1897. Ta ministrski ukaz, kojega so potom deželnih, oziroma okrajnih (mestnih) šolskih svetov, dobila v roke vsa šolska vodstva, se glasi:

„Infolge des seitens Seiner Excellenz des Herrn Ministerpräsidenten Seiner Excellenz dem Herrn Minister für Cultus und Unterricht eröffneten Wunsches wird der k. k. Bezirksschulrath (Stadtschulrath) angewiesen, sofort die entsprechende Veranlassung zu treffen, dass den Lehrern der öffentlichen Volksschulen mit thunlicher Vermeidung der Beeinträchtigung des Unterrichtes Gelegenheit zur Ausübung des Wahlrechtes bei den bevorstehenden Reichsrathswahlen gegeben werde.“

V dan volitev smemo imeti torej prosto. V drugem delu pa govori ta odredba o tem, kar smo že povdarjali v zadnji in predzadnji številki, namreč, da se za časa volitev vsakdo vede tako, da ne izpodkoplje ugleda našega stanu. Torej, le brez skrbi vsi na krov, nikdo pa ne sme biti provzročitelj osebnih žaljenj in izgredov.

## Pred volitvami.

### I.

Nič ni tako idealnega kot šola. To je svetišče, kjer se darujejo srca vediti in omiki. Med človeštvom besni danes mogočen vihar. Boj na vse strani! A v šoli vladaj mir! Večna luč resnice in pravice plapolata tu z jasnimi plamenom in gorijo vsakemu enakomerno — samo ta večna luč ne pozna nobenega razločka: ob nji se greje siromak in bogataš, plebejec in aristokrat.

Tako šolo nam je ustvaril novi šolski zakon. Bogatejšega daru še nikdar ni dalo avstrijsko zakonodajstvo svojim narodom.

Dolžnost učiteljstva je, da z neumornim delom skrbi, da raste ugled in vpliv šole, da so sadovi čim mnogobrojnejši in bogatejši.

Dolžnost učiteljstva je, da goji do svojega stanu idealno navdušenje. Braniti mora svoje pravice, delovati mora na to, da raste čim bolj njegova veljava med narodom. Učitelj ne sme nikdar držati križem rok. Učiteljstvo ne sme biti nikdar in nikakor zadovoljno s tem, kar si je priborilo v teku zadnjih let v socialnem in narodnem oziru. A še večji greh bi bil za učiteljstvo, če bi hotelo nazaj, če bi si želelo dobe, ko je imel naš stan tako ubogo malo veljave in moči. Učiteljstvo mora hrepeneti vedno naprej in naprej. V mejah zakona mora pridobivati svojemu stanu vrednosti in upoštevanja med preprostimi ljudstvom, pa tudi med izobraženim svetom.

Učiteljstvo mora skrbeti, da vzdrži šolo na dobrem glasu in da ohrani svoje ime, kateremu je s težavo in z velikim naporom spričo predsodkov, ki so jih povzročili žalostni časi konkordata, priborilo čast in spoštovanje, neoskrunjeno, čisto in sveto! Naše napredno učiteljstvo ve predobro, kako si prizadevajo njega politički nasprotniki, da bi ga oblatili in očrnili med narodom. Nobeno sredstvo jim ni preslabo in pregrdo. Kako bi šele ravnali sveti naši neprijatelji, da imajo kaj resnično slabega materijala na razpolaganje! Če bi šlo po njihovi volji, bi danes ne bilo več nobenega liberalnega učitelja, nego bi vsi po vrsti morali solnčiti svoja lačna telesa brez službe in kruha po prašnih cestah. Zloba in brezobzirnost naših političkih nasprotnikov sega tako daleč, da bi z lahkoto odjedli kruh nedolžnim našim družinam.

Dolžnost učiteljstva je, da se bolj in bolj zaveda svojega svetega poklica. Z neustrašeno besedo in neumornim delovanjem si mora prizadevati, da razkrije ljudstvu te zlobne nakane zagrizenih in strastnih nasprotnikov šolstva in učiteljstva. Razkrivati mora ljudstvu tihe sicer, a globoke in sebične želje klerikalcev, ki jim silijo roke po naših šolah, da si jih zopet osvoje ter uredijo po svoje, tako namreč, da zapahnejo vrelce znanja in omike, zakaj ljudstvo, ki nima tega, vladajo lahko kakor se jim zdi. Če so oni nasproti nam taki, ko nimajo za to nobenega faktičnega dokaza, ko je vse, kar trde in razglašajo, zgolj obrekovanje in natolcevanje, moramo biti

tudi mi, ki smo poklicani braniti šolo in svoj stan, nasproti njim takisto brezobzirni in odločni.

Naš ideal mora biti, da pobijemo in razkrinkamo sovražnike šole, kersostem, da rujejo proti šoli, obenem največji sovražniki našega naroda! Zakaj vzemi narodu šolo, kakoršna je, in ti si zdravemu telesu iztaknil obe očesi!

Dolžnost učiteljstva pa je tudi, da se poslužuje svojih političkih pravic. Naveličali smo se že postajati po kotih. Mi hočemo tudi med one vrste, ki imajo odločujočo besedo na visokih mestih! To zahteva ugled našega stanu, to zahtevajo naše gnotne razmere, to zahteva naš narod, ki ceni in spoštuje svoje učiteljstvo kot svojega najodkritosrčnejšega, najnesebičnejšega prijatelja, to mora biti želja tudi našega delavstva, ki ima v učiteljstvu, bitko izkušenem v trpljenju in delu, zanesljivega svojega pristaša in podpornika.

Iz ljubezni do naroda, iz katerega je in za katerega je, mora zastaviti naše učiteljstvo pri bližajočih se državnoborskih volitvah ves svoj vpliv, vso svojo moč za one kandidate, ki so pristaši one stranke, katera je naklonjena naši šoli in našemu učiteljstvu, a pred vsem mora napeti liberalno učiteljstvo vse svoje sile, da zmaga prvislovenski učiteljski kandidat v V. skupini.

Dva mogočna sovražnika si bosta stala nasproti v tem velepomembnem volilnem boju — učitelj in duhovnik! Videli bomo, kdo se bo bolj vojeval za svojo stvar. Priznati moramo, da nimamo učitelji na razpolago takih in toliko sredstev, kakor jih ima duhovnik, ki se mu ne zdi pregrešno, zlorabljeni cerkve v dosego svojih političkih namenov. Naše učiteljstvo bo delalo mirno, trezno, a uspešno. Ne bo zapiralo šol, da mu bo omogočeno uspešnejše delo na tem političkem bojnem polju; zvesto v svojem delu bo našemu narodu vcepljalo razsodnega duha in ga dovedlo do samostojnega izbiranja. Ta naš narod bo že iz hvaležnosti do šole, ki ima od nje toliko neizmerne koristi, stopil na našo stran, če mu ne bodo postavili v strah vic in pekla in drugih kazni, ki zadenejo njega, kdor se druži s hudičem in njegovim kraljestvom! . . .

Prišli so k učiteljstvu v vas resni, veleresni trenutki, a ga niso našli nepripravljenega! Njegova politička zrelost ga je oborožila z odločnostjo, neustrašenostjo in neupogljivostjo, ko mu je treba zastopati interese šole, učiteljstva in vsega slovenskega naroda!

## Pred volitvami v državni zbor.

(Dopis z Goriškega).

### I.

Zadnji „Učiteljski Tovariš“ je prinesel zares krasen članek, katerega je ponatisnila tudi naša „Soča“ v dokaz, da se ž njim popolnoma strinja. Učiteljstvo na Kranjskem si je znalo pridobiti tako velik ugled in vpliv na razvitek tamošnjih političkih odnošajev, kakor nikjer drugod v naših deželah; pa tudi narodno-napredna stranka je pokazala, da zna po vrednosti ceniti veljavo učiteljskega stanu za bodočnost naroda na podlagi svobodomiselnih in



naprednih idej. V kolikor posnamemo iz „Slovenskega Naroda“, je stranka pripravljena celo kandidovati uglednega učitelja v V. kuriji. Saj je pa to tudi popolnoma naravno; zakaj klerikalna stranka ima brezobraznih agitatorjev po vseh farovžih, kar tvori tako mogočno organizacijo, da je ni kmalu podobne v nobeni državi na svetu. Edino možna organizacija v protitežje klerikalnim stremljenjem je pač složno in zjedinjeno učiteljstvo pod praporom narodno-napredne stranke. Mi na Goriškem smo le hvaležni tem pojavom na Kranjskem, katere moramo posnemati v polnem obsegu. Klerikalizem tudi pri nas dviga svojo mogočno glavo in je menda še nestrpnejši in silovitejši nego vaš klerikalizem na Kranjskem. Samo po sebi je umevno, da učiteljstvo ne more nikdar ukloniti svoje glave takemu črnemu srednjeveškemu nazadnjaštvu; zakaj naš najvišji cilj mora biti: **svobodna šola in svobodno učiteljstvo.**

Ali tudi proti temu našemu nestrpnemu klerikalizmu na Goriškem se je pojavil še o pravem času mogočen odpor vseh zavednejših ljudskih mas in opravičena nada je, da klerikalna drevesa pri nas ne bodo rastle v nebesa. Nasprotno, mi smo trdno prepričani, da v najkrajšem času zmaga na celi črti naša narodno-napredna stranka, ki je docela enaka svoji posestrimi na Kranjskem, in ki ima v svojih vrstah tudi vse napredno učiteljstvo. Ta stranka je dokazala že doslej, da ima srce za učiteljski stan, in je izrekla že v svojih temeljnih načelih, da zahteva svobodno šolo in svobodno učiteljstvo. Tudi ima ta stranka v rokah odločujočo besedo v vseh 3 okrajnih šolskih svetih, torej je gotovo, da ne bo pustila nikdar krivičnega preganjanja učiteljstva morda celo iz političnih nagibov.

Brez dvoma nastopijo vsi kranjski učitelji v smislu poziva v „Učit. Tov.“ Ako učiteljstvo tega ne stori, dokaže celemu svetu svojo obnemoglost ali pa nezavednost, in nikdo ne bi mogel zahtevati, da bi nas druge stranke spoštovale in primerno uvaževale. Učiteljstvu se priznava velika važnost in moč, kar mora tudi dokazati, sicer ostane tako priznavanje še nekoliko časa le puhla fraza, dokler se ne izgubi tudi ta, in ostane učiteljstvo brez slehernega ugleda.

Enako pri nas na Goriškem. Tudi naše učiteljstvo mora pokazati svojo moč in veljavo s povsem zakonitim izvrševanjem svojih državljanskih pravic, dokazati mora vsemu svetu in tudi višjim oblastnijam, da **si** je znalo pridobiti v narodu veljavno besedo in vpliv na njegovo mišljenje in delovanje. Kakor je pozivljaj „Učit. Tov.“ kranjsko učiteljstvo, da mora vse na krov, tako pozivljamo tudi napredne tovariše na Goriškem, da gredo **vsí na krov**, vsi na delo, ter po vseh občinah deluje za izvolitev volilnih mož narodno-napredne stranke. Ako naše učiteljstvo stori svojo napredno dolžnost, bo zmaga naše stranke brez dvoma sijajna kljub tako ogromni klerikalni organizaciji, kakoršna nas danes že na vseh krajih in koncih tlači. Vsak tovariš pa naj le nastopi previdno in taktno, dasi vseskozi odločno in možato, zakaj klerikalna brezobraznost in maščevalnost je velika. Prva disciplinarna oblast so pač okrajni šolski sveti in tu kratko in malo ne bomo dopustili, da bi se delala kakemu učitelju krivica vsled njegovega političnega naziranja.

Nar.-napredna stranka na Goriškem si je gotovo v svesti, da ima v učiteljstvu trdno in krepko oporo, katero

bo znala vsikdar tudi po vrednosti ceniti. Vsekako je opravičena želja našega učiteljstva, da bi imelo tudi v deželnem zboru svojega zastopnika. To se tudi mora zgoditi o prvi priliki, in sicer ne le tako, da bi bili izvoljeni bivši učitelji, ki so danes dobro podkovani posestniki, župani itd., marveč tudi aktivni tovariši, ki bodo znali zastopati koristi svojega stanu, pa tudi vsestranske koristi našega trpečega in bednega ljudstva, med katerim žive in katerega bedno stanje najboljše poznajo.

## Slovenska šolska Matica v Ljubljani.

Začasni odbor Slov. šolske Matice v Ljubljani razpošilja ravnokar sledeči oklic. Sklicuje se na ta oklic, ne moremo zadosti krepko povdarjati preveliko važnost Slov. šolske Matice in smo prepričani, da si ne bode noben slovenski učitelj, ki mu je kaj za napredek slovenskega šolstva in za lastni napredek, premišljaj, je-li pristopiti društvu ali ne. Tovariši! pokažimo, da nam je napredek naše šole čez vse. Oklic slove tako-le:

P. n.

Kakor so časniki poročali, se je zbralo 28. grudnia l. l. lepo število profesorjev srednjih in učiteljev ljudskih šol in so pretresovali pravila „Slovenske šolske Matice v Ljubljani“, ki jo nameravajo ustanoviti. V omenjenem zborovanju sklenjena pravila so se predložila deželni vladi v Ljubljani, da bi jih vzela na znanje. Nato je magistrat deželnega stolnega mesta v Ljubljani z dopisom z dne 24. mal. srpana t. l., šte. 24.170 začasni odbor obvestil, da je c. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko v Ljubljani z razpisom z dne 20. malega srpana t. l., šte. 3059/pr. naznanilo, da ustanovitve društva: „Slovenska šolska Matica“ s sedežem v Ljubljani, na podlagi predloženih društvenih pravil v smislu društvenega zakona z dne 15. listopada 1867. leta, drž. zak. šte. 134, ne zabranjuje, in da se bode zaproseno potrdilo pravnega obstanka društva šele po izvršenem konstitovanju istega na njegovo, na c. kr. deželno predsedstvo naslovljeno prošnjo izdalo.

Po § 22 društvenih pravil se bode društvo konstituiralo pri prvem občnem zboru, ki se bode sklical ob božičnih počitnicah t. l., tako da bode prvo društveno leto navadno leto 1901. Pri občnem zborovanju imajo vsi društveniki aktivno in pasivno volilno pravico. Tedaj je prva dolžnost začasnega odbora, nabirati društvenike, da se more sklicati prvi občni zbor. Zategadelj se obrača začasni odbor do vseh učiteljskih društev, do učiteljstva srednjih šol in učiteljišč, ter ljudskih šol, do krajnih šolskih svetov, do različnih denarnih zavodov in zasebnikov, sploh do vseh krogov in poedincev, ki jim je mar prospeh slovenskega šolstva, prve in najvažnejše podlage narodnega blagostanja in narodne omike, z nujno prošnjo, da bi pristopili društvu in pospeševali na vsaki mogoči način njega prospevanje. Čim več društvenikov, tem več smemo od društva pričakovati in zahtevati. Osobito zahteva stanovska čast, in pričakujemo zanesljivo, da ne bode nedostajalo imena nobenega slovenskega učitelja v listini društvenikov Slovenske šolske Matice.

Začasni odbor je smatral za svojo dolžnost, sestaviti že znanprej na podlagi § 2. društvenih pravil načrt društvenemu delovanju, ki ga hoče predlagati prvemu občnemu zboru v odobrenje. Po tem načrtu se bodo priredila kar

prvo leto pedagoška predavanja v različnih središčih slovenskih pokrajin. Glavna naloga društvenega odbora pa bode pospeševanje pedagoške književnosti. V ta namen stopi v zvezo že sedaj s priznanimi pedagoškimi pisatelji in jih pridobiva ter jih je deloma že pridobil k sodelovanju.

Pedagoškemu letopisu, ki ga ima društvo vsako leto izdati, se je določila ta-le razvrstitev: I. Najnovejše pedagoško slovstvo s posebnim ozirom na slovensko in slovansko sploh in sicer: a) zgodovina pedagogike, občna pedagogika in pomožne vede; b) verouk; c) slovenski jezikovni pouk; d) nemški pouk kot drugi deželni jezik; e) francoski, angleški in talijanski jezik; f) latinščina in grščina; g) knjižnica za mladino; h) matematika in računstvo; i) prirodopis; j) prirodoslovje; k) zemljepis; l) zgodovina; m) nazorni nauk; n) petje; o) telovadba; p) risanje; r) stavbni načrti za ljudske šole. II. Razprave o imenitnejših dnevnikih vprašanih pedagoških. III. Statistika in zgodovina slovenskih šol. IV. Tême in têze konferenčnih in drugih referatov.

Na ta način nam bode podajal natančno sliko slovenskega šolstva, kako se je razvijalo in razvilo preteklo leto in bode obenem učitelju kaŕipot pri njegovem nadaljnjem izobraževanju, svetujoč mu, kaj naj vzame v roke, če se hoče o katerem novejšem pedagoškem vprašanju natančneje poučiti. Nadalje hoče odbor skrbeti, da se spiše in sčasoma izdaje „didaktika“, obsegajoča „občno ukoslovje“ in „specialno metodiko“ vseh učnih predmetov.

Silno potrebna nam je knjiga realij. Vsak učitelj ve iz lastne izkušnje, koliko težave ima, kadar se pripravlja za realni pouk, ko mora izvečjega segati po neslovenskih knjigah, ki se na naše razmere ozirajo le toliko, kolikor se ne strinjajo s tujimi.

Tudi za didaktiko in za knjigo realij se nadejamo pridobiti priznanih pisateljev.

Nič manj ne potrebujemo komentara k čitankam. Koliko truda in časa mora vsaki dan učitelj žrtvovati, ko se pripravlja na obravnavanje beril in na zadnje mu k temu nedostaje pripomočkov. Kdor hoče po sedanjem stanu metodike izkoriščati etične, estetične in jezikovne zaklade, ki tiče v dobrih berilih, ne shaja brez temeljitega komentara, to ve vsakdo, ki je izdelaval dovršene učne slike za obravnavanje beril. Pri vsem tem si pameten učitelj lahko varuje svojo samostalnost. Izdavanje takšnih komentarov spada torej v prvi vrsti v načrt „Slov. šolske Matice“.

„Slovenska šolska Matica“ hoče skrbeti, da dobimo občno pedagoško (pedagoško dušeslovje, logiko, vzgojeslovje itd.), da začnemo zbirati snov za slovensko zgodovino pedagogike, da se nam oceni pedagoško delovanje naših domačih pedagoških pisateljev (Slomšek, Rudmaš, Močnik i. dr.) itd.

Načrt je obširen, dela obilo in delavci se bodo našli. Od slovenskega učiteljstva in od gnotne podpore je odvisno, kako bomo napredovali.

Da se more sklicati prvi občni zbor in da more odbor občnemu zboru predlagati proračun za prvo triletje, je potrebno, da prej ko prej ve, koliko društvenikov sme pričakovati. Zatorej stem-le vabi pristopu in prosi, da se s prijavo pristopa obenem pošlje letnina za leto 1901 (4 K) pod naslovom: Gospod Andrej Senekovič, c. kr. ravnatelj v Ljubljani.

Začasni odbor „Slov. šolske Matice“.

## D o p i s i.

### Kranjsko.

**Z Notranjskega.** Ti ubogi Luka Jelenc! „Slovenec“ Te je vzel v „žehto“. Toraj eden „najdomišljavejših učiteljev“ si, kar jih premore slovenska zemlja. O ti uboga skromnost ti! Do sedaj sem vedno mislil, da je „Slovenec“ „najdomišljavejši“ — pardon — njega duševni voditelj sem hotel reči — pa sem se vrezal. Pač, mnogo se ti duševni velikani domišljujejo, a do te domišljije pa še niso prišli, kakor je videti iz številke sobotnega t. j. 13. t. m. „Slovenca“, da bi bilo sploh mogoče pod božjim solncem to, da bode na Slovenskem nastopil kedaj učitelj — in sicer ljudski učitelj — kot državnozborski kandidat. Tudi meni ne gre v glavo ta drznost, ta ošabnost, ljudski učitelj contra slovenskemu Marksu — konfuznemu sociologu in celo doktorju. Luka, Luka! Stopi hitro v uredništvo „Slovenca“, „Domoljuba“ in v Ovijačevo hišo ter v Marijanišče, ter prav ponižno — tako nekako, kakor za časa konkordata — poprosi odpuščenja in dovoljenja, ako smeš ostati kandidat za državni zbor. Kaj, Ti ni znana najnovejša parola naših rimskih vojakov, da brez njih dovoljenja ne sme nihče kandidovati, še manj pa sprejeti mandata? Le škoda, ker si v Ljubljani! Nek filozof — ne imenujem ga, ker potem me še razupijejo, da nisem za šolo sposoben — je zapisal svoje dnij trditev, da je ves svet sama domišljija. Mojej domišljiji se to tudi domišljuje, da so oni časi na Slovenskem minuli, ko so si domišljivci iz ljubljanskega semenišča domišljevali, da so s svojo domišljijo objeli vse Slovence.

„Najdomišljavejši“ Luka pa se mogoče vendar ne domišljevaš, da ima „Zaveza“ 1900 domišljavcev, ki se domišljavajo, da mora „najdomišljavejši“ v tej domišljivosti živeti, da kaj lahko na Dunaj v parlament pride, a njegov „contracandidat“, kakor največji avstrijski socijalog pa na one podstavke pred parlament, vsaj jih je nekaj praznih.

Svetujem Ti toraj „najdomišljavejši“ Luka, ako hočeš biti sposoben za državni zbor, kupi si „črne bukve“, prebiraj pazljivo „socijalne pomenke“. „Marksizem razpada“ — seveda odkar slovenski konsumizem napreduje, — prelevi svojo liberalno kožo — no, potem upaj.

Svojim tovarišem pa zakličem: Domišljujte si, da si zamore prav lahko vsak učitelj domišljavati, da ima ravno tolik ugled med domišljavim slovenskim ljudstvom kakor nedomišljivi „Slovenčevi“ pristaši in v tem je zmaga naša.

V tej domišljiji Te najtovariški pozdravlja „najdomišljavejši“ Luka Tvoj stari in znani

*Domišljija.*

### Štajersko.

**Poslano.** (Odgovor g. tovarišu „Rešetarju“ na 3., 4. in 5. odstavek njegovega članka „Zmes“ XVIII. v 27. številki „Uč. Tov.“ str. 242.)

1. Ako je, g. Rešetar, Vaša trditev, da sem namreč podpisanec persona gratissima mariborskega škofa, resnična in ni samo izmišljotina, tedaj se Vam, dragi gosp. tovariš, za Vašo prijaznost, s katero ste mi to tajnost izdali, prav iskreno zahvaljujem, zakaj do sedaj še tega res nisem vedel, ne čutil.

2. Tistemu tovarišu, ki Vam je natvezal, da sem si pri škofu prišpogal včasih že dobro in ceneno kosilo, blagovolite sporočiti, da je bil celo napačno podučen, zakaj Kosi je pač že imel priliko in čast z mariborskim



vladikom občevati, nikakor pa ne tudi v njegovi družbi obedovati. Ko bi pa dot. izmišljevalec, od katerega imate to vest, le še svojo trdil, tedaj mi pa naj pove, kaj vse in koliko sem pri škofu pojedel.

3. Kar se tiče ženitve in ženitvanskega prinosa, je to pač stvar povsem zasebnega značaja in čudno se čudim, kako je mogoče, da v svojo „Zmes“ in take reči vpletate. No, hvalite Boga, g. Rešetar, ako ste svojo ženitev v gmotnem oziru bolje pogodili nego jaz, to je, ako ste že vpreženi v sladki zakonski jarem — ako pa ste še „fant“, pa prosite Vsemogočnega, da s svojo izvoljenko prav mnogo priženite, sicer se Vam bode godilo kakor meni, da boste morali skrbno paziti, na kak način se „prišpoga kje dobro in ceneno kosilo“.

4. Pedagogiko res poznam, ker se že dokaj let sem precej intenzivno z njo bavim, a jeli sem v tej vedi strokovnjak, v tem oziru pa ne gre sodba Vam, g. Rešetar, ker rešetarji za presojo takih reči v obče niso kompetentni.

5. Res je, da se bavim tudi z vinogradstvom ter da poznam strupeno roso, poznam pa tudi g. Rešetarja strupeni jezik, katerega prav po nepotrebnem zasaja v mene, ki mu nisem nikoli kaj žalega storil.

6. Gabrščekovo „Mlad. knj.“ sem ves čas njenega obstanka gmotno podpiral ter jo tudi v svojih krogih uspešno priporočal, a spisal nisem ničesar za njo, ker se mi je v ne posebno finem tonu javno namignilo, naj izdajanje svoje knjižnice opustim ter naj pomagam Gabrščekovemu podjetju na noge. Zapovedovati si pa v tem oziru ne dam ničesar in od nikogar. Ako je moje podjetje slabo, odvečno in nepotrebno, zaspalo bodé itak samo ob sebi, jaz mu ne bodem zadajal smrtnega udarca.

7. Da me je list „Südst. Post“ povodom ocenitve moje „Zab. knjižnice“ povišal celo v nadučitelja, za to pač jaz ne morem nič, saj stoji vendar na vseh mojih brošuricah tiskano, da sem še samo (oh, oprostite milostno g. Rešetar, ki ste morda že celo nadučitelj, da se nisem do sedaj že mogel višje pospeti) učitelj. Slovesno Vam obljubim, da bodem v prihodnje vse take in slične pomote v časnikih takoj popravljaj, če drugače ne bode šlo, pa bodem grozil s § 19. tisk. zakona.

Čudno se mi zdi, da se opirate g. Rešetar le na laskavo oceno „Südst. Post“, ko so se vendar kritike „Uč. Tov.“, „Popotnik“, „Ljub. Zvon“ itd. o moji skromni knjižnici ugodno izrazile.

8. O 6. božji zapovedi v ljudski šoli sem govoril na izrecno željo odbora ormoškega učit. društva, kateremu sem dal — ker se ni noben drug tovariš za poročevalca oglašil — na izbero tri predmete. Škoda, da ni g. Rešetar svoje kratke, a temeljite razprave o tem vprašanju prej priobčil, rešil bi me bil tako moje naloge. „Du sollst keine Ung'scheidheiten treiben“ to je res kratka, a temeljita razložba 6. božje zapovedi. No, ker je samo za nemške otroke, a mi imamo opraviti pred vsem s slov. deco, zato prinese moja razpravica vsled enoglasnega sklepa ormoškega učit. društva mariborski „Popotnik“.

Konečno si dovoljujem do g. Rešetarja vljudno vprašanje: Jeli se tako javi naša stanovska zavest, ako se tovariš, ki si prizadeva na vso moč, da bi zadostil svojim stanovskim dolžnostim v šoli in izven šole, tovariš, ki ni ničesar drugega pregrešil, kakor da se je drznil vsled želje g. poročevalca, ki je izrecno poudarjal, naj ob koncu v debati vsak svoje mnenje odkrito pove, izra-

ziti v eni točki svoje mnenje, ki se ne zлага z nazori pretežne večine tovarišev, ako se tak tovariš v našem stanovskem glasilu za to smeši in napada? Preljuba kolegijalnost, oj kje si doma, povej kje stanuješ, moj ljubček srca?

Torej stvar, stvar, gosp. Rešetar, osebe pa pustite v stran!

V Središču, dne 24. kimavca 1900.

*Anton Kosi.*

### Goriško.

**Pozor pred klerikalci.** „Vse mora plesati po našej muziki“ misli si „compania bella“ slavne klerikalne bande na Goriškem. To se je pokazalo tudi na klerikalnem shodu v Biljani. G. učitelj M. drznil se je govoriti in vprašati dr. Gregorčiča to, kar ni bilo tej kliki po volji in glej: uže ga je ustavila mogočna doktorjeva roka v osehah zapeljanih Bricev. Niti varnosti mu ni hotel jamčiti, kar bi prav lahko storil.

Ker jih ubogi zapeljani vse ubogajo, bi moral gospod doktor namigniti in mir bi bil. Le pokazati je hotel svoj upliv. Ali so se smejali ti trebušati gospodje, ko se je g. kolegu M. omenjeno pripetilo! To jim je ugajalo, češ, zopet smo vsemu ljudstvu pokazali svoj upliv in moč. — Oj ubogi stric, da si moral za svoje prepričanje to dobiti!

Kedaj se vendar spremene razmere! Vi goriški kolegi, koliko časa bode te šetavali v tej zmoti?! Verujte mi, da nam ti gospodje ne bodo prav nič dali, ampak še to, kar imamo, bi nam radi odvezeli.

Vam li niso zadosti besede nekega teh črnih gospodov? „Mi Vas bodemo „krniflali“. Vam ne znači to dovolj?! Oklenite se vendar goriške „narodno-napredne“ stranke, katera je sprejela naše zahteve. Ne zadostuje to, da nas mečejo po shodih ven, še kaj drugega vas lahko doleti. Kolegi tolminskega okraja so z malimi izjemami vsi na pravi poti. Vsa čast jim! Samo večina goriških tovarišev ni prišla do spoznanja, kakšne namene ima klerikalna banda z vami, v kake mreže ste se ujeli. Glejte, da ne bode predozno!

Menite biti podložni še vedno onim gospodom, kateri hočejo imeti prvo nadvlado in si predstavljajo, da mora biti vse tako, kakor nekaj v srečnem srednjem veku? Hočete dobivati zopet dekrete kakor nekaj: Podeljuje se Vam služba učitelja, organista in cerkovnika . . . . Glejte, da ne bode še četrta čast „farovškega sluge“.

Zadnji dogodek v Biljani bodi Vam v pouk. Upam, da se vam odprejo oči in spoznate, kam nas tira klerikalizem.

*Stričnik.*

### Istra.

**Sv. Matej.** (Dalje.) Nu, pošto cijela stvar iziskuje večeg troška, što se iz učiteljske blagajne namiriti ne može, i sporazumno s ostalim učiteljskim društvima, moli se, da svaki učitelj i svaka učiteljica doprinese u tu svrhu 1 for., a i u svojem krugu, medju znancima i prijateljima, sakupi koji darak te pošalje društvenom predsjedniku. Onaj, koji se tome pozivu ne bi odazvao, bit će po svoj prilici s imenom objavljen u „Popotniku“ i u „Učiteljskom Tovarišu“ u smislu članka „Iz učiteljskih krogov Istre“.

Pošto se radi o materialnom stanji celokupnoga učiteljstva Istre, i velike je nade, da bi se jošte jedino ovim načinom ponajprije moglo izprositi poboljšanja istoga,



polaze podpisani odbor učiteljstvu vruće na srce, da ne uzmanjka priposlati odlučeni prinos, koga nek blagoizvoli uz podpis unesti u prilogu.

Umoljava se najuljudnije ta ugledna Ravnateljstva, da ovo blagoizvole uzeti do znanja, da razglase medju gg. razredne učitelje, učiteljice, a i gg. vjeroučitelje i dalje prosljede, a posljedni nek amo povrati!“

„Učiteljsko društvo kotara Volosko“.

K tomu bilo dodano na četvrtoj stranici:

P. t. „U slučaju, da naš poziv Talijani odbiju, sa kojimi se vodi pregovore rad koje trice, umoljava se, da svatko od gg. učitelji i učiteljica blagoizvoli napisati ime jednog člana deputacije iz našeg kotara i njegovog zamjenika, jer mi od naumujene deputacije nikako ne odustanemo“.

Kako vidite na koncu okružnice stoji: „Umoljava se najuljudnije Ta ugledna Ravnateljstva, da ovo blagoizvoli uzeti do znanja, da razglase medju gg. razredne učitelje, učiteljice, a i gg. vjeroučitelje“ i jer je g. Marchi tu okružnicu po želji društva predložio g. vjeroučiteljem na njegovoj školi, naime: gg. Antonu Pužu i Vinku Dolencu i od njih sakupio 4 K i te poslao predstavniku (meni) Uč. druž. kot. Volosko“ veli, da nije bio protivnik deputaciji u Beč, jer je za nju kupio milodare. Tak isto učinilo i Ravnateljstvo škole u Lovranu — naime samo sakupilo — pa to nije nikakav dokoz, da je dotični bio za, kano ni vam.

To će reći koprcati se poput gnje u prociepu!

Na zadnji odstava „ispravka“ njegova mu ne odgovaram no čekam ga perom u ruci, pa da vidimo tko će odnet barjak: „laž il istina!“ Nećete li izpravljati moje ne tačnosti i ne istine; „uzmite le pero v roko in razjasnite nam s svojega stališča tamošnje razmere.“ Dakle birajte.

Već u zadnjem mojem dopisu izticao sam, koliko li se puta nije pozivalo učitelje talijanske narodnosti, da se s nama slože, nu oni ostali uvijek pri svojem: nećemo z grdnim „šćavom“!

Zadnji pokus bi učinjen od strane „Učitelj. družt. za koperski okraj“. To je naime društvo sazvalo dne 2./XI. god. 1898. u Trstu izvanrednu skupštinu uz sljedeći razpored:

- Nagovor g. predsjednika.
- Razprava o spomenici, koju se imade izručiti zemaljskim i državnim zassupnikom Primorja.
- Izbor deputacije, koja će k Njeg. Veličanstvu.
- Razprava o troškovih za spomenicu i deputaciju.

Na toj skupštini bilo je učitelja iz koparskoga kotara, te izaslanika našeg — pazinskog — goričkog i toliminskog učiteljskog društva — a nije bilo talijanskim učiteljem ni čuha ni sluha iz nijednog kotara Istre.

Do kakvog me to zaključka dovodi? Dovodi me do zaključka, da ne žele s nama ni u raju biti. A vučem ujedno i konačni odgovor g. Marchiu na njegov „ispravak“, da: ne, ne iskren postupak, ne prietnja, ne neugladjena forma okružnici potaknula vas, da niste htjeli nit helera doprinieti za deputaciju k Njeg. Veličanstvu, no da ste htjeli vi i vaši drugovi u voloskom kotaru bielodano dokazati, da solidarno postupate s ostalima u Istri; da biste baš bili rado vidili, da su vaša imena tiskana u časopisu, kako se to prietilo u okružnici.

Idemo li tražiti širom Istre Diogenovom svetiljkom, teško da bismo u nijednom učiteljskom društvu, a obstoje četiri, našli, da bi koji učitelj talijanske narodnosti bio

začlanjen u koje od tih društava — pa niti g. Marchi. T. j. nije li se htjeo rad posebnih iznimnih kakvih nama ne poznatih uzroka začlaniti u naše učiteljsko društvo biti će sad jamačno članom „Narodne Prosvjete“ ili „Učiteljskoga društva za koperski okraj“ pošto premješten iz našeg kotara u kotar koparski. Veli se: „Tko pjeva pjesme naše, taj ne misli rodu zla“. Ili još bolje: „Tko nije s nama, taj je proti nama“.

Iz ovoga izvadjam pako odgovor slav. uredništvu na dostavak, a glasi: „Nije istina, da plava istarsko učiteljstvo v klerikalizmu. To je do danas u Istri ne poznata biljka i ne uspjeva na istarskom tlu, jer ne postoji niti stranka liberalizma — već jedino dvie, i to: hrvatsko-slovenska i talijanska. U te dvie stranke podijeljeno je učiteljstvo Istre i svako svoje ljubi, cieni i štuje. Tako je hrvatsko-slovensko učiteljstvo do sada i od sada će ljubiti cieni, štovati a i obožavati muževe svoje stranke, jer zna, da ih je na katolički sastanak u Ljubljani vodila živa vjera u Boga i prava ljubav prema svomu hrvatsko-slovenskomu narodu u Istri.“

Izpravljam ujedno, da su u broju 26, str. 234 „Uč. Tov.“ po tiskaru izpušćena imena gg. svećenika Petrak Josip i Vodička Josip — mesto Suž ima biti Puž, te mesto M. Mandić Ivan Mandić. Ujedno izpravljam njeke druge samo poveće tiskarske pogriješke, i to: na str. 233 prvi stupac u 6 odsjeku iza rečenice: „Reci mu, da ti ne reče“ — stoji „u br. 12. „U. T.“ To se ima čitati u 7 odsjeku iza rieči „potužismo“. Na strani 233 drugi stupac najdolnji odsjek ima cieti izostati, a čitati se ima onaj tikan pod zvjezdicom \*) na str. 234.

B. Dubrović.

## Društveni vestnik.

### Kranjsko.

**Iz logaškega okraja.** Dne 11. t. m. se je vršil oběni zbor društva učiteljev in šol. prijateljev okraja logaškega. Z udeležbo smo bili še precej zadovoljni, pogrešali smo pač še marsikatero tovarišico in tovariša, posebno iz Starega trga.

Društveni predsednik g. J. Benedek-Planina pozdravi navzoče, posebno še vrlo zastopnico koroškega slovenskega učiteljstva Vilčnik in poopornega uda g. Dr. Lapajnet, župana iz Idrije.

Iz tajnikovega poročila posnamemo, da ima društvo 38 pravih, 5 podpornih in 1 častnega člana, da je društvo, oziroma njega odbor ukrenil mnogo važnega in tudi dosegl marsikaj, ki je vprospeh učiteljstva sploh. Društveno delovanje je pač doseglo najlepši vspeh v tem, da je doseglo, pri c. kr. okraj. šol. svetu odpravo tajne kvalifikacije. Konečno rešitev ima pač še dež. šol. svet v rokah, toda „upajmo, da tudi oni ne bode stavil nikakih zaprek temu, ker je večina dež. šol. sveta jako naklonjena napredku učiteljstva“. Konečno je opozoril gosp. tajnik navzoče, da naj se ne dajo preslepiti najnovejšim prenikom, ki oznanjujejo v najnovejšem času oni evangelij, katerega bi že lahko pred več desetletji.

Blagajnikovo poročilo je prav ugodno, ker kljub mnogim razhodkom preostaja v blagajni še dobrih 40 K. Letni donesek pravih in podpornih udov ostal je neizpremenjen, namreč 2 K.

Izmed nasvetov naj se omenita le ta dva, 1. da se predloži potom dež. učit. društva v Ljubljani načrt zakona disciplinarne preiskave na dež. zbor po vzoru, kakor ga je sprejela skupščina nemskega učiteljstva v Avsigu in 2. da se uložijo primerno peticijo za odpravo tajnostnih sej okrajnih šolskih svetov ter da se taiste spremene v javne seje.



Občni zbor je tudi brzojavno pozdravil zborovalce na občnem zboru dež. učit. društva za goriško in gradiščansko v Gorici.

V odbor za funkcijsko dobo enega leta so bili izvoljeni: Josip Benedek-Planina, predsednikom; Ivan Šega-Dol. Logatec, tajnikom; Peter Repič-Unec, blagajnikom; Leopold Punčuh-Gor. Logatec in Josip Turk-Dol. Logatec, odbornikoma.

Pred občnim zborom je pa drnštvo odkrilo nagrobni spominek raj. tov. Ivanu Kerncu, ki je, kakor je g. predsednik povdarjal v svojem nagrobnem govoru, že sedmi, katerega je odkrilo društvo v teku svojega obstanka 13. let. Društvo si je namreč postavilo to nalogo, iz prostovoljnih doneskov udov postavljati nagrobne spomenike umrlim udom. Učitelji-pevci so s svojim ubranim petjem pri sv. maši — ki se je brala pred odkritjem spomineka — kakor tudi na grobu prav povelečali ta pijetetni čin, le škoda da je bila udeležba od strani občinstva kakor tudi merodajnih faktorjev prav pičla. Pogrešali smo celega kraj. šol. sveta kakor tudi županstva Gor. Logaškega, tako tudi kakega oficijelnega zastopnika c. kr. okraj. šol. sveta; da se pa nihče c. kr. uradnikov ni udeležil, še omenjamo ne.

—e—

### Štajersko.

**Videm.** (Vabilo) k zborovanju brežiškega a-sevniškega učiteljskega društva dne 4. listopada t. l. v šoli na Vidmu. Začetek ob 10. uri dopoldne. Vzored: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju „Zaveze“ (g. Tomic). 4. O ljudskem šolstvu v Nemčiji (g. Knapič). 5. Želje in nasveti.

K prav obilni vdeležbi uljudno vabi

odbor.

**Vabilo** k rednemu zborovanju „učit. društva za celjski in laški okraj“ dne 2. listopada 1900 ob polu 11. uri v okol. šoli v Celji. Vzored: 1. Zapisnik. 2. Društvene stvari in nasveti. 3. Kakšno stališče naj zavzema slov. učiteljstvo Spod. Štajerja napram novim volitvam v državni zbor? 4. Eventualno poročilo o zadnjem glavnem zborovanju naše „Zaveze“. 5. Iz šolske prakse.

K prav mnogi udeležbi vabi najuljudneje

Armin Gradišnik,  
t. č. predsednik.

### Goriško.

**Razno.** Že dvajset let nismo imeli tako lepe okr. konferencije kakor 10. t. m. Novi nadzornik je popolnoma kos svoji nalogi in takega občnega zbora, kakor ga je imelo naše deželno učiteljsko društvo 11. t. m., učiteljstvo nikoli prej ni imelo. Deželno učiteljsko društvo se mnogo bolje sponaša kakor smo pričakovali. Zahvala za to tiče predsedniku Peerzu, učitelju na nemški šoli, ki nastopa kot predsednik društva posebno spretno in z najfinejšim taktom tako, da si je pridobil srca nas vseh. Le pomislite, g. predsednik P. je zunaj društva vnet Nемеc ter duša nemškega društvenega življenja, v našem društvu je samo učitelj z geslom: „Zunaj društva deluj vsak po svojih močeh za svoj narod; v društvu pa hočemo biti samo učitelji. Zunaj društva imej vsak glede svojega mišljenja in delovanja popolnoma proste roke; v društvu se pa moramo vsega ogibati, kar bi nas razgnalo.\*) Mi smo si izbrali nemški jezik za naše razprave, ker ta jezik vsi razumemo, slovenskega in laškega pa ne vsi; a predloge lahko pošilja vsak v svojem jeziku. Le pomislite, kakšna tortura bi bila poslušati govor, recimo pol ali cele ure, če ga poslušalec ne razume itd.

Kako lep je bil na občnem zboru dež. učit. društva oni moment, ko je predsednik povabil navzoče, naj vsak v svojem jeziku vsklikne trikratni „živio“ presvetlemu cesarju! In krasni telegram na cesarja, kakoršnega najbrž doslej ni odposlalo nobeno drugo učiteljsko društvo, ker

\*) Je popolnoma pravilno.

Uredn.

ni imelo enake prilike, je pripomogel gotovo učiteljstvu do dobrega imena na najvišjem mestu.

V kratkem času društvenega obstanka se je že pokazalo, da je dobro delati z združenimi močmi in da se tako da največ doseči. Ta ali oni politični paglavec bode nam zameril, ker nismo postavili društva na narodno podlago, a to nas ne bode motilo; mi pri naših razmerah ne moremo imeti dež. učit. društva, ki bi drugim namenom bolj služilo nego našim stanovskim.

Kedar se nekoliko iznebim domačih skrbij, bodem delal za ustanovitev centralnega odbora vsega avstrijskega učiteljstva po uzorcju avstrijskih škofov, ki bode nam v tem oziru v dober izgled. Tak odbor bi razpravljajl samo o skupnih zadevah vsega učiteljstva, ki se mora združiti na podlagi skupnih interesov, če nočemo, da nas klerikalci pozobljejo. On bi dopolnjeval dosedanja učiteljska društva in zaveze, pustivši izven skupnih interesov vsakemu popolno prostost. Shajal bi se vsaj enkrat na leto ter nam napravljajl precej stroškov s potovanjem na Dunaj in k raznim sejam, v katerih bi sporočal o tem, kar ni dobro javno razpravljajti. Škofje so v tem pravi mojstri. Mi ne vemo, kaj sklepajo, a vendar čutimo, da se jim giblje mogočen skrit motor, ki je v zvezi tudi z najrevnejšo gorsko vasjo.\*)

### Književnost in umetnost.

**Cerkvena pesmarica** za učence slovenskih ljudskih šol. Zložil in sestavil Danilo Fajgelj Opus 163. Z dovoljenjem prečastitega knezonadškofijskega ordinarijata v Gorici. Izdaja za organiste, cena 60 kr., izdaja za učence 20 kr. I. zvezek. V Ljubljani 1900. Tisk R. Miličeve tiskarne v Ljubljani. Založil dr. F. S. Večja izdaja, ki obsega 33 lahkkih, melodijoznih pesmi za cerkev podaja v violinskem ključu dvoglasne melodije; v basu pa spremljevanje. Mala izdaja, namenjena učencem, podaja prva dva glasa sopran in alt dotičnih pesmi. Oblika in uprava sta jako okusni, tisk jasen, papir je močan in trpežen, posebno pri mali izdaji in namestuje celo platnice. Cena je čudovito nizka. Veseli nas, da imamo Slovenci vendar enkrat potrebno in prav rabljivo cerkveno pesmarico za šolo, po kateri se je mnogo let zastoj povpraševalo. Omenjene pesmi ne služijo le učiteljem in učencem, ampak tudi manjšim pevskim zborom. Gg. učitelji, duhovniki in pevovodje, sezite po njej do zadnjega iztisa. Ime skladateljevo je porok, da je delo v umetnem in cerkvenem oziru dovršeno. To cerkveno pesmarico prodajata: L. Schwentner v Ljubljani in Gašpar Likar v Gorici na Primorskem. Poština se računl posebe. Naročuje se le proti predplačilu ali pa s poštnim povzetjem.

„G.“

„**Odiseja**“. — Izšel je 11.—14. snopič „Slovenske knjižnice“ z vsebino „Odiseja“ v II. izdaji, katero je prosto po Homeru spisal gimnazijski profesor gospod Andrej Kragelj. „Odiseja“ je bila izšla l. 1894. Ker se je razprodala, je priredil g. prof. Kragelj drugi natis, ki je skrbno predelan, kolikor je bilo potreba, ter je zlasti jezik popravljen v vsakem pogledu. „Odiseja“ stane le 1 K 20 vin., zato smemo upati, da se drugi natis razproda hitreje od prvega, ker „Odiseja“ je imenitno nesmrtno delo Homerjevo, katero je velikansko uplivalo na vso drugo svetovno literaturo. Knjiga je priporočljiva na sploh omikanemu občinstvu, zato seže isto gotovo rado po njej pred vsem tudi dijaštvo. Prodaja se v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček ter v knjigarnah v Ljubljani.

\*) Z enako mislijo se mi že davno ukvarjamo, le žal, da zaradi pomanjkanja časa nismo še mogli oživotvoriti te lepe ideje. Prosimo, poprimite se te misli čim preje in skušajte, da postane meso in kri. Mogoče bi bilo še boljše, če bi najpreje ustanovili avstrijsko slovensko učiteljsko zvezo, v kateri bi bile združene avstr. jugoslovenska, češka in poljska zveza. Ta avstrijsko-slovenska zveza bi se pa potem združila z nemško-avstrijsko in laško-avstrijsko učiteljsko zvezo. To bi bilo res lepo društvo — združena Avstrija — in v takem društvu bi bila tudi moč in napredek. Torej, g. tovariš, le takoj na delo za avstrijsko učiteljsko zvezo! Vaša marljivost, sposobnost in vstrajnost so nam porok, da boste to zadnje vprašanje naše stanovske organizacije gotovo dobro rešili.

Uredn.



## Vestnik.

**Učiteljski konvikt v Ljubljani:** G. Rihard Šeber, lastnik tiskarne v Postojni, 50 K; g. Iv. Žen, učitelj v Višnjigori, 6 K.

„Zvonček“. P. i. učiteljstvo prosimo, da deluje vsakdo na to, da bo z novim letom naročena vsaka šola na ta naš najboljši mladinski list. Pa tudi sicer naj vsakdo širi „Zvonček“ med šolsko mladino ter ga priporočajmo staršem, da ga naroče ob novem letu svojim otrokom.

**Zastopnike učiteljstva na Goriškem** prosimo, da deluje vsakdo v okrajnem šolskem svetu na to, da bodo z novim letom vse šole v okraju naročene na „Zvonček“. Goriški okrajni šolski svet je to baje že sklenil.

**Prošnja.** Kranjski deželni odbor bo imenoval ob novem letu za novo šestletno dobo po dva zastopnika v posamezne okrajne šolske svete. Ker nam je na tem, da bi bili imenovani napredni, novi šoli in svobodomiselnemu učiteljstvu prijazni in naklonjeni možje v to važno korporacijo; zato prosimo učiteljska društva in posameznike, da nam blagovolijo naznaniti nekaj takih mož iz okraja, katere bi si želelo učiteljstvo kot zastopnike dež. odbora v okrajnem šolskem svetu. Prizadevali si bomo, posredovati na merodajnem mestu, da se ustreže želji naprednega učiteljstva.

**Učiteljstvo goriškega okraja** je izvolilo svojim zastopnikom v okrajnem šolskem svetu gg. A. Bajta in Igu. Križmana.

**Pri okrajni učiteljski konferenci v Kranju** je g. okrajni šolski nadzornik A. Žumer priporočal učiteljstvu, da se z novim letom vsaka šola naroči na oba naša mladinska lista in na pedagoški list „Popotnik“, ne smejo se pa naročati za šolo listi politične vsebine.

**V risarski tečaj** je šel na Dunaj g. Schmoranzler iz Celja. V ta namen je dobil od deželnega šolskega sveta enoleten dopust, deželni odbor pa plača suplenta. Vzprejemni izpit je g. Sch. prav dobro prebil in ko dovrši ta risarski tečaj, bo imel vsled tega srednješolsko kvalifikacijo za risanje.

„Knjižnica za mladino“. — Založnik g. A. Gabršček v Gorici je razposlal nad 1500 pozivov na naročbo in priložil tudi tiskano dopisnico za odgovor. Ali do danes se ni oglasilo — 60, reci šestdeset naročnikov, da se založnik boji, pričeti s podjetjem. Skušnje ima prebridke. — Radi verujemo, da se naroči še veliko takih, ki niso poslali naznanila po oni dopisnici, ali vendar ne moremo odobravati te staroznane slovenske malomarnosti, češ: „saj je vseeno, za enega gori ali doli. Tako reče prvi in stoti itd., a založnik ne ve, ali se sploh sme računati na podporo in zanimanje — v prvi vrsti pač učiteljstva. — Prosimo torej, da se naročniki oglase.“

**Verska šola.** Župnik na Češnjicah mora imeti jako čudne nazore o poklicu učiteljev in o poklicu obrtnika. Mož išče orgljavca in cerkovnika in je to gotovo jako mastno službo razpisal v „Slovcu“. Pa ni dovolj, da zna dotičnik, ki dobi to službo, samo orgljati, zvoniti in cerkev pometati. Zahtevajo se še druge zmožnosti. Mož mora znati ali otročiče v branji in pišanji poučevati ali pa kako rokodelstvo. Župnik v Češnjicah išče torej mežnarja, ki bo znal ali otroke poučevati ali pa njegove škornje krpiti; oboje postavlja v eno vrsto. Morda se mu posreči, da dobi moža, ki bo vse skupaj, orgljavca, mežnar, črevljar in učitelj, potem bo imel popolno versko šolo na Češnjici.

**Zahvala.** Podpisana zahvaljujem se tem potom najsrčneje povodom odkritja nagrobnega spominka nepozabnemu mojemu rajnemu soprogu Iv. Kerncu vsem onim, ki so darovali prispevke v pokritje stroškov spominka, posebno g. predsedniku J. Benedeku za prekrasni nagrobni govor, gg. pevcem za ginljivo petje kakor tudi g. Iv. Šegi, ki je radovoljno prevzel vse delo, katero je bilo dovršiti, da se je spomenik odkril.

V Ljubljani, 15. vinotoka 1900.

Terezija Kernc,  
vdova nadučitelja.

### Uradni razpisi učiteljskih služeb.

#### Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kanju se razpisuje učno mesto za moške prosilce z zakonitimi prejemi v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 25. listopada vlagajo tu-sem.

C. kr. okr. šol. svet v Kranju, dne 5. vinotoka 1900.

V mojem založništvu je izšla Dimnikova:

## Avstrijska zgodovina za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2-60 K; po pošti 20 h več.

Hratu priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

### šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

V zalogi R. Šeberjeve tiskarnice v Postojni je ravnokar izšel:

## Ročni zapisnik

s koledarjem in z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem,

Južno-Štajerskem in Primorskem

ter z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1900/1901. — VII. Letnik.

Sestavil Štefan Primožič, učitelj.

Cena: za 75 učen. K 1-40, za 100 učen. K 1-50, za 125 učen. K 1-60, za 150 učen. K 1-70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

„Učiteljski Tovarish“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarisha“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francisek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.